

‘Impact regeerakkoord op pensioenstelsel onderschat’

November 2012



Jongeren dupe van regeerakkoord

Overheid schept met het nieuwe regeerakkoord verwarring in pensioenmarkt

Werkgevers, pensioenfondsbestuurders, deelnemers en sociale partners zijn zich nauwelijks bewust van de impact die de nieuwe voorgestelde wijzigingen uit het regeerakkoord tussen VVD en PvdA hebben op het pensioenstelsel. De aanpassingen benadelen met name jongeren, waardoor de solidariteitsbeginselen van het Nederlandse pensioenstelsel onder druk komen te staan. Daarnaast vergen de veranderingen veel van werkgevers: zo voldoet momenteel slechts een heel klein deel van de pensioenregelingen aan de voorgestelde aanpassingen die grotendeels per 1 januari 2014 ingaan.

Dat zijn de voornaamste conclusies die het onafhankelijke actuarieel adviesbureau Milliman trekt uit recente round table bijeenkomsten van pensioendeskundigen, actuarissen, werkgevers, HR-verantwoordelijken en pensioenfondsbestuurders.

Wijzigingen treffen jonge generatie fors

De verlaging van het opbouwpercentage van 2,25% naar 1,75% met ingang van 1 januari 2015 treft vooral jongere werknemers. Zij bouwen over een langere tijd pensioen op tegen een verlaagd percentage, waardoor ze uiteindelijk 20 tot 50% minder pensioen opbouwen dan voorheen. (zie rekenvoorbeeld onderaan artikel). "Het opbouwen van een pensioen dat op de pensioendatum 60% van het laatst verdiende loon bedraagt, wordt voor de jongere generatie werknemers een

utopie," stelt Rajish Sagoenie, Principal & Managing Director bij Milliman en samen met Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies organisator van de round table bijeenkomsten. De aftopping van het salaris waarover pensioen opgebouwd mag worden op EUR 100.000 helpt de hoge inkomens hierbij ook niet erg.

Ook de aanpassing van de rekenrente, waarmee pensioenfondsen hun dekkingsgraden bepalen, van de actuele marktrente naar een driemaands gemiddelde en vervolgens aangevuld met de zogenaamde Ultimate Forward Rate (UFR), heeft volgens Sagoenie met name voor de jongere generatie negatieve gevolgen. "Pensioenfondsen hebben op papier door de aanpassing van deze rekenrente ineens een hogere dekkingsgraad gekregen en lijken daardoor meer vet op de botten te hebben. Dat is voor de huidige pensioengerechtigden prettig, maar het is de vraag of dit een realistisch beeld geeft voor toekomstige verplichtingen en met name dus die voor de jongeren. De kans bestaat dat pensioenfondsen zich nu te rijk rekenen en jongere deelnemers daar later de rekening voor moeten betalen. Dit wordt versterkt bij pensioenfondsen met een relatief jonge populatie."

Solidariteit

Men moet zich ervan bewust zijn dat er binnen pensioenregelingen de komende jaren een aantal solidariteitselementen gaat spelen, zegt Sagoenie. "De spanningen tussen jong en oud kunnen verder toenemen, pensioenfondsen

moeten daar nu al een passend antwoord op bedenken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het afkopen van pensioenrechten wanneer een deelnemer de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Tot aan het moment van pensioneren wordt het pensioen collectief opgebouwd en de risico's solidair verdeeld, daarna is het ieder voor zich. Pensioenfondsen hoeven hun uitkeringen daardoor niet meer te indexeren en pensioengerechtigden krijgen de vrijheid te doen met hun opgebouwde pensioen wat ze willen."

Een positief effect van de verlaging van het opbouwpercentage is dat dit een flinke besparing gaat opleveren. Het is de vraag hoe dit geld wordt verdeeld. "Blijft het bij de werkgevers of wordt het op een andere manier verdeeld onder pensioendeelnemers? Het zijn complexe zaken waar de sociale partners in betrekkelijk korte tijd goed naar moeten kijken.", aldus Sagoenie.

Veranderende regelgeving schept verwarring pensioenfondsen

"De instabiele en steeds maar veranderende regelgeving rondom pensioenen zorgt voor onduidelijkheid bij pensioenfondsen", zegt Eric Bergamin, jurist bij Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies. "Waar pensioenfondsbestuurders worden geacht tientallen jaren vooruit te kijken, past de overheid steeds vaker en sneller belangrijke wettelijke regels aan, zoals rekenrentes en fiscale kaders." Bergamin wijst er op dat ook de toezichteisen aan verandering onderhevig zijn en zorgen voor onduidelijkheid. "Zo geldt er bijvoorbeeld voor de eis dat de pensioenpremie moet bijdragen aan het herstel van de dekkingsgraden geen wettelijke grondslag. Ook schept de herziening van de toezichtregels onduidelijkheid over de grondslagen voor kortings- en toeslagenbeleid. Of en zo ja hoe premies verhoogd moeten worden en pensioenuitkeringen verlaagd, is de aan de georganiseerde denktank deelnemende pensioenfondsbestuurders, HR-managers, werkgevers en pensioendeskundigen onduidelijk."

"Vanuit de overheid en de toezichthouder komt momenteel vooral onzekerheid en onduidelijkheid. Het Nederlandse pensioenstelsel zou gebaat zijn bij een overheid die in plaats van symptoombestrijding een toekomstvisie formuleert en daaraan vasthoudt," zo vat Sagoenie de teneur van de deelnemers aan de round table samen.

Zorgen over toepassing

De deelnemers aan de round table bijeenkomst uitten hun zorgen over de toepassingen van de nieuwe regelgeving. Het lijkt erop dat deze voornamelijk gestoeld zijn op de belangen van bedrijfstakpensioenfondsen en minder op de belangen en de specifieke kenmerken van onafhankelijke ondernemingspensioenfondsen. Ook is het de vraag wat er gebeurt als de economische situatie verandert. De aanpassing van de rekenrente springt daarbij het meest in het oog. Van de risicovrije marktrente werd deze begin 2012 aangepast naar een driemaands gemiddelde. Vervolgens wordt sinds september 2012 de UFR gehanteerd, om in de toekomst mogelijk weer aangepast te worden. Deze aanpassingen hebben grote gevolgen voor de hoogte van de dekkingsgraad en het weergeven van een juist beeld van de actuele situatie.

Veel veranderingen; toch harde eisen compliance en communicatie

De overdaad aan herzieningen trekken een zware wissel op pensioenfondsbesturen. De veranderingen vergen veel technische kennis over beleggingen, over de effecten van nieuwe regels op de lange termijn en ten aanzien van het voldoen aan herzieningen van fiscale kaders. Maar ook meer ethische vraagstukken over solidariteitsaspecten en een eerlijke verdeling over generaties liggen op het bord van pensioenfondsbestuurders.

Gelijktijdig met alle veranderingen en onduidelijkheden verlangen de overheid en toezichthouder dat pensioenfondsen aan de veranderende regels blijven

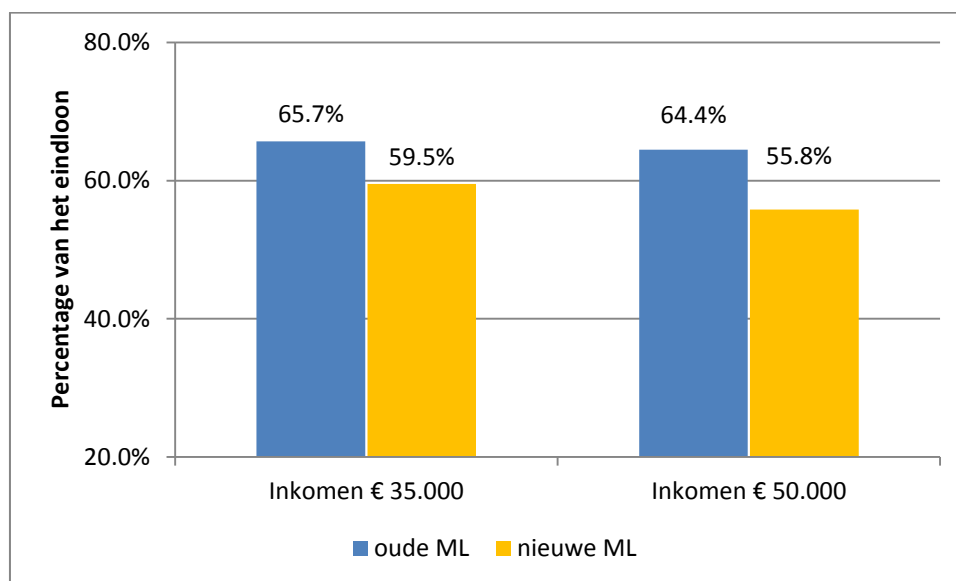
voldoen (compliance) en dit alles eveneens duidelijk blijven communiceren aan hun deelnemers. Tijdens de bijeenkomst werd door Bergamin grote vraagtekens geplaatst bij de haalbaarheid hiervan, want juist de onduidelijkheid die de overheid en toezichthouder creëren, staat een heldere en eenduidige uitleg in de weg. "Denk bijvoorbeeld aan pensioenfondsen die de dekkingsgraad op de risicovrije marktrente berekenen, maar tegelijkertijd ook de dekkingsgraad op basis van de UFR moeten berekenen. Welke dekkingsgraad moeten ze communiceren? 2013 is immers een overgangsjaar; 2014 komen er wéér nieuwe regels."

Pensioen als verzorging of beloning

In plaats van allerlei herzieningen en aanpassingen op korte termijn te doen, roept Sagoenie juist op tot een visie en focus die verder reikt. "Van pensioenfondsbestuurders en ondernemers wordt een langetermijnvisie verlangd. Zij moeten zich bezinnen op de bedoeling van een pensioen: heeft het een functie als beloning of als verzorging?" Sagoenie wijst erop dat het pensioen van oudsher wordt gezien als een zorgplicht van

werkgevers aan werknemers. "De meeste werknemers kennen hun pensioenregeling niet. Met een andere, meer op het individu geschoeide benadering kan dat veranderen. Door werknemers keuzevrijheid te geven over de manier waarop ze hun eigen pensioen opbouwen, wordt het pensioen eerder als een beloning gezien."

Door de marktomstandigheden zijn veel pensioenfondsen de afgelopen jaren in het nauw gekomen. Bij veel pensioenfondsen staat de dekkingsgraad onder druk. In tamelijk korte tijd heeft dit geleid tot veel veranderingen. Naast de aanpassing van de rekenrente van marktrente, naar driemaands gemiddelde en ten slotte naar de UFR, wordt de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 67 jaar versneld ingevoerd. Ook wordt een opbouw van maximaal 1,75% van het pensioengevend loon fiscaal gefaciliteerd en het opbouwpercentage daarmee verder verlaagd met 0,4% vanaf 2015. Het is zeer de vraag of het daarbij blijft: de UFR rekenmethodiek is een nieuwe (voorlopige) stap waarvan de overheid nog wil bezien of het een blijvende manier van berekening van de dekkingsgraden is.



Over Milliman

Milliman is één van de grootste onafhankelijke adviesbureaus ter wereld op het gebied van actuariële en gerelateerde producten en diensten. Milliman werd opgericht in 1947 en heeft nu vestigingen in belangrijke steden overal ter wereld. In Europa heeft Milliman onder andere kantoren in Nederland, België, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje, Zwitserland, Roemenië en Polen.

Milliman heeft een professionele staf van gekwalificeerde consultants en actuarissen en heeft adviseurs in dienst op het gebied van gezondheidszorg, werknemersvoorzieningen, levens- en schadeverzekeringen en financiële dienstverlening. Het klantenbestand van Milliman bestaat wereldwijd uit de zakelijke dienstverlening, financiële adviesinstellingen, overheid, vakbonden, onderwijsinstellingen en non-profit organisaties.

In de Benelux heeft Milliman een organisatie van meer dan 35 actuariële consultants. Onze dienstverlening beslaat advisering op het gebied van levensverzekeringen, schadeverzekeringen, en zorgverzekeringen als ook advisering op het gebied van employee benefits en collectieve pensioenregelingen. Onze advisering op het gebied van Risicomanagement wordt als geïntegreerde dienstverlening aangeboden zowel aan pensioenfondsen, verzekeraars en andere ondernemingen.

Over Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies

Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies adviseert werkgevers, pensioenfondsen en verzekeraars in pensioenaangelegenheden en gaat daarbij niet de rol uit de weg om als projectmanager een team van pensioenspecialisten aan te sturen. Onze adviseurs zijn onafhankelijk en worden gedreven door de passie van het 'pensioenvak'. Deze passie vertaalt zich in een pragmatische en zonodig innovatieve, cliëntgerichte aanpak, waarbij Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies als partner als het ware deel uit gaat maken van de organisatie van haar cliënten. Regelmatig resulteert deze aanpak in projectmanagement van ingewikkelde processen, waarin haar cliënten zich bevinden. Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies vindt het hierbij zeer belangrijk om de dossiers waar haar relaties mee te maken krijgen op een praktische en compacte wijze toegankelijk te maken.

De cliënten van Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies maken van hun diensten gebruik bij het voorbereiden en uitzetten van strategisch beleid met betrekking tot pensioen. Daarnaast betrekken ze Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies actief bij de besluitvorming, uitvoering en verdere implementatie van dit beleid. Bergamin & Gielink Pensioenrechtadvies begeleidt derhalve haar cliënten van abstracte ideeën tot concrete implementatie rondom pensioen.